

GREBBELINIEGEBIED ROND RENSWOUDE

Voor de Beeldenroute 2017 heeft Stichting 14Karaats haar oog laten vallen op het bijzondere landschap van De Grebbelinie. Een verdedigingsstelsel tussen Rhenen en het IJsselmeer van dijken, forten, sluizen, kazematten en kaden. Dit is vanaf 1744 in fases aangelegd om Holland te verdedigen tegen Spanjaarden, Fransen en Duitsers. Hierdoor was het mogelijk de aangrenzende Vallei onder water te zetten.

Op de oostrand van Renswoude ligt De Grebbelinie als een groen lint door het landschap.

Het weer in glorie herstelde Fort aan de Buursteeg, het Werk aan de Daatselaar, Werk aan de Engelaar, Linie van Juffrouwwijk, stellingen en schansen, verlaten bunkers of kazematten zijn allen nog te vinden rondom Renswoude. Een bijzondere omgeving dus om onze vijfde beeldenroute en theatermanifestatie te houden.

Stichting 14Karaats wil de aandacht op dit fraaie landschap vestigen, door fietsers & wandelaars met andere ogen naar dit landschap te laten kijken, om het intenser te beleven.

Actuele informatie: www.14karaats.nl

BESTE FIETSER, BESTE WANDELAAR

Stichting 14Karaats vraagt u zich als gast te gedragen in dit bijzondere landschap. De Grebbelinie is niet alleen cultuurhistorisch, maar ook landschappelijk en ecologisch van belang. Het maakt dat deze omgeving prachtig is om te fietsen of te wandelen, maar óók kwetsbaar is. Wilt u

- De wegen en paden zoals aangegeven op de kaart gebruiken?
- Niet van de paden af gaan om kwetsbare gebieden te betreden?
- Flora en fauna laten waar ze zijn?
- Uw afval weer mee naar huis nemen?
- Met uitzondering van de werken 3, 5, 9, 10, 15 en 16 mag u de kunstwerken niet aanraken of betreden.
- U volgt de beeldenroute op eigen risico.

PRAKTISCHE INFORMATIE

- Auto parkeren: bij één van de drie startplaatsen rondom Renswoude: Camping De Grebbelinie, Restaurant De Dennen, Fort aan de Buursteeg (zie kaart).
- Startpunt bereikbaar per bus: Restaurant De Dennen vanaf Amersfoort, Veenendaal, Rhenen en Renswoude (lijn 80).
- Fietsverhuur: zie www.14karaats.nl

KARAKTERISTIEK

Water heeft een belangrijke rol gespeeld in onze landshistorie en in dit gebied in het bijzonder. De onderwaterzettingen in de strijd tegen de buitenlanders drukten een stempel op dit waardevolle landschap. Bij de aanleg van de Grebbelinie werden de al eerder aangelegde dijken Slaperdijk en Groeperkade rondom Renswoude verder uitgebouwd en verbonden met de Eemdijk boven Amersfoort. Om keerkaden en sluizen te beschermen kwamen er later verdedigingswerken: het Fort aan de Buursteeg, de Batterij op de Schalmdijk en het Werk aan de Daatselaar bij de Lunterse Beek. Vanuit cultuurhistorisch oogpunt spreekt de linie tot de verbeelding doordat deze meerdere keren echt in functie is geweest. Ieder fort, elke kade of ander verdedigingswerk vertelt dan ook zijn eigen verhaal. Ook Kasteel Renswoude met zijn Grand Canal en het groene landelijk gebied zijn onderdeel van vele historische gebeurtenissen en verhalen.

Vanuit landschappelijk en ecologisch gezichtspunt vormt de linie met zijn kaden, vestingwerken en waterwerken voor de natuur een belangrijke verbindingzone. Je vindt er de ijsvogel, de zeldzame lepelaar, vele vlindersoorten en meerdere stinsenplanten. Recentelijk zijn ook natuurontwikkelingsprojecten van Staatsbosbeheer en het Waterschap uitgevoerd. De natuurlijk kronkelende beken als de Lunterse beek, de Fliertse beek en de Munnikenbeek doorkruisen het gebied. In 1976 werd De Grebbelinie natuurreserveat en eigendom van het Ministerie van Cultuur. Staatsbosbeheer, Utrechts Landschap en Natuurmonumenten beheren de meeste terreinen. Dit alles maakt dat het interessant én prachtig is om in deze omgeving te fietsen en wandelen.

LOCATIETHEATER

Op Fort aan de Buursteeg en Werk aan de Daatselaar geven locatietheatergroepen voorstellingen. Voor de data, kosten en reserveren: kijk op www.14karaats.nl/locatietheater

SCHOLENPROJECT

Voor basisscholen en voortgezet onderwijs bestaat een educatief pakket, behorend bij deze kunst- & landschapmanifestatie. Scholen hebben hierover rechtstreeks informatie ontvangen. Het educatieve pakket kunt u gratis downloaden vanaf 20 mei 2017 van www.14karaats.nl/educatie.

DANK AAN ONZE ONDERSTEUNERS!

De Grebbelinieroute is mede mogelijk gemaakt door: de gemeenten Renswoude en Veenendaal, Prins Bernhard Cultuurfonds, Provincie Utrecht, Adviesbureau Lünning, Camping De Grebbelinie, Firma Hardeman, Hooyer Renkum BV, Firma Nijborg, restaurant De Dennen, Pyrasied Xtreme Acrylic, Staatsbosbeheer, Tulp-Bijl, Stichting De Grebbelinie, Waterschap Vallei en Veluwe, Van Eldik coatings, Kramers Bouwbedrijf, Handelsonderneming Visser, Bouwcenter Concordia Heerenvveen, Metaaltechniek Brummen, Momo Theaterwerkplaats, Heeren van de Wijn, Restaurant Grebbeloung, Oldenboom Meinesz, Martijn Versteeg Grafische Vormgeving & DTP, Kordaat Communicatie.

PROVINCIE :: UTRECHT

PRINS BERNHARD
CULTUURFONDS

staatsbosbeheer

PYRASIED XTREME ACRYLIC®

KUNSTWERKEN & ROUTE

Zestien kunstenaars uit de regio en enkele locatietheatergroepen hebben zich laten inspireren door dit bijzondere Grebbelinielandschap rond Renswoude. Verrassende, tijdelijke kunstwerken zijn ontstaan en in het landschap geplaatst. Van 13 mei t/m 1 oktober 2017, tussen zonsopgang en zonsondergang, kunt u genieten van deze kunst in het landschap. Op de routekaart staan de locaties van de kunstwerken.

Deze kaart is ook op onze website www.14karaats.nl gratis te downloaden.

De route voert grotendeels over kleine dijkes en wegen, evenals over forten en verdedigingswerken. U kunt zelf uw fiets- of wandelroute kiezen, beginnend op één van de drie startpunten, waar parkeergelegenheid voor fiets of auto is. De totale route is ca. 15 km.

MAKING OF EXPOSITIE

Onderweg van NS-station Veenendaal-De Klomp richting startplaats Fort aan de Buursteeg vindt u op het terrein van Momo theaterwerkplaats de expositie MAKING OF van deze beeldenroute. Hier laten de kunstenaars zien hoe ze tot hun werk zijn gekomen. Naast schetsen en maquettes kunt u ook de film over het maakproces bekijken. Het geeft verdieping en is zeker een bezoek waard.

Openingstijden expositie 15 mei t/m 14 juli en 14 augustus t/m 1 oktober: maandag t/m vrijdag van 9 tot 17 uur en zondag van 12-17 uur. Adres: Renswoudseweg 1 6744 WE Ederveen.

BEELDENROUTE **14 K**
DE GREBBELINIE ROND RENSWOUDE
Fiets & wandel, kijk & beleef!

13 MEI - 1 OKTOBER 2017
locatietheater • scholenproject

P Parkeerplaats
K Koffiepunt
S Startpunt
E Expositie, MAKING OF
L Locatietheater
B Bushalte
O Kunstwerk

— Beeldenroute
- - - Hier alleen wandelen
— Spoorlijn (Utrecht - Arnhem)

P Parkeerplaats
K Koffiepunt
S Startpunt
E Expositie, MAKING OF
L Locatietheater
B Bushalte
O Kunstwerk

— Beeldenroute
- - - Hier alleen wandelen
— Spoorlijn (Utrecht - Arnhem)

P Parkeerplaats
K Koffiepunt
S Startpunt
E Expositie, MAKING OF
L Locatietheater
B Bushalte
O Kunstwerk

— Beeldenroute
- - - Hier alleen wandelen
— Spoorlijn (Utrecht - Arnhem)

P Parkeerplaats
K Koffiepunt
S Startpunt
E Expositie, MAKING OF
L Locatietheater
B Bushalte
O Kunstwerk

— Beeldenroute
- - - Hier alleen wandelen
— Spoorlijn (Utrecht - Arnhem)

P Parkeerplaats
K Koffiepunt
S Startpunt
E Expositie, MAKING OF
L Locatietheater
B Bushalte
O Kunstwerk

— Beeldenroute
- - - Hier alleen wandelen
— Spoorlijn (Utrecht - Arnhem)

P Parkeerplaats
K Koffiepunt
S Startpunt
E Expositie, MAKING OF
L Locatietheater
B Bushalte
O Kunstwerk

— Beeldenroute
- - - Hier alleen wandelen
— Spoorlijn (Utrecht - Arnhem)

P Parkeerplaats
K Koffiepunt
S Startpunt
E Expositie, MAKING OF
L Locatietheater
B Bushalte
O Kunstwerk

— Beeldenroute
- - - Hier alleen wandelen
— Spoorlijn (Utrecht - Arnhem)

P Parkeerplaats
K Koffiepunt
S Startpunt
E Expositie, MAKING OF
L Locatietheater
B Bushalte
O Kunstwerk

— Beeldenroute
- - - Hier alleen wandelen
— Spoorlijn (Utrecht - Arnhem)

Informatiepunt en restaurant.
 Open v.a. 8 juli

Station Veenendaal-De Klomp

1
Levensboom
 Wim Koops
Fort aan de Buursteeg
 Nu een prachtig natuurgebied, ooit een grensgebied tussen oorlog en vrede. Het werk roept de verschrikking van het verleden op, in dit ogenschijnlijk vredige landschap. Waardevol om dat verleden niet te vergeten.
Hout, verf, boom

2
Geogrief
 Jan Hiensch
Fort aan de Buursteeg
 Door de schoonheid van de natuur zou je bijna vergeten dat hier ook is gestreden en gesneuveld. Dit landschap is een 'plaats delict'.
Beton, graszoden

3
Oneness of all
 Ton Kroes
Fort aan de Buursteeg
 Een verbinding die vanuit verdediging uitziert naar samenwerking ongeacht welke godsdienst. We zijn samen verantwoordelijk voor elkaar en voor onze aarde.
Hout, zink, steen en staal

4
Ruisend Riet
 Jan van IJendoorn
Grand Canal
 Een verzameling opvallende bamboestengels brengen in het Grand Canal een ode aan de natuur. Zo tegen het riet lijken ze te ontluiken. Ze ruisen, ritselen en zingen.
Bamboe, staal, touw, acrylicone en pigment

5
De Grote Grebbegraai
 Jaap Blonk
Slaperdijk
 Namen van plaatsen in de omgeving komen voor in een spannend verhaal met stemmen en geluiden, op de route te beluisteren via mobiele telefoon. Scan de QR codes op 7 bordjes met uw smartphone in de volgorde 5a, b, c, d, e, f, g.

6
INUNDATIE
 Ellen Bouter
Slaperdijk
 Onderwaterzettingen zijn gebruikt als verdediging tegen de vijand. Maar wat als het water van de andere kant komt? Of die verdediging wordt ingenomen? Inundatie zet dit bezielde landschap vol geweld en sereniteit opnieuw onder water.
Perspex spiegels, hout, styroporschuim

7
Lepelaar
 Pieter van Slooten en Suzanne Visscher
Sluis Lunterse Beek
 Een bijzondere verschijning in een verborgen landschap van Renswoude. Verrassende schoonheid, tijdloos fier, zijn woorden die bij deze vogel passen.
Staal

8
It hurts inside
 Wietske Schoenmaker
Werk aan de Daatselaar
 Op deze vredige plek staan meer dan 100 overblijfselen uit turbulente tijden. Ze hebben het overleefd en net buiten de Daatselaar een schuilplek gevonden.
Snoeihout, houtlijm, lasstaafjes, wit poetskatoen, schilders tape, jachtlak

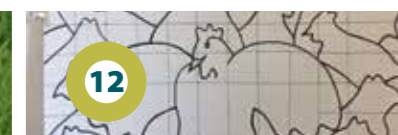
9
Tastkastjes
 Wietske Schoenmaker en Roeland van de Wall
 Repelaar
Wittenoordseweg
 Langs de Wittenoordseweg en de Liniedijk kunt u de omgeving verkennen met uw vingertoppen.
Hout, rubber, PVC, materialen uit de omgeving.

10
Het Poëziepad
 Joyce Willemse
Wittenoordseweg
 Aan de Wittenoordseweg tegenover de Liniedijk, vindt u het Poëziebos. U wandelt er langs dode bomen die gedichten dragen. Neem gerust tijd voor bezinning, daar zijn de bankjes voor.
Plexiglas, whitemarkers, poetskatoen en acrylverf

11
Vrijheid
 Karin van Veldhuisen-van den Broek
Werk aan de Engelaar
 Hoe bijzonder is het, om het geluk te hebben, geboren te worden in dit mooie land, waar je in vrijheid mag leven en mag zijn wie je bent!
Hout, staal

12
Hier zijn we weer!
 Hadewych Roelofsen
Schaapskooi
 In deze schaapskooi hebben, nog voor de WO II, schapen, kippen, varkens en pinken gewoond. Ze zijn teruggekomen, nu niet achter de tralies, maar ervoor.
IJzer, verf

13
De Achterblijvers
 Biek van Galen
Weiland Emminkhuizerlaan
 Emigreren, een nieuw bestaan. Wat gaat het brengen? Wie blijven er achter? Zien ze elkaar weer terug? Dit is de plek waarvandaan mijn grootouders emigreerden.
IJzer

14
Excalibur
 Frans Klerkx
Kasteel Renswoude
 Een prachtig kasteel midden in een betoverend park. Een reusachtig magisch zwaard steekt diep in het gazon. 'Excalibur' in Renswoude.
Staal, polystyreen, acrylicone

15
Gluurgedichten
 Derk Postma
De Schalm
 Op De Schalm verschijnt poëzie op objecten. Woorden over (gebrek aan) verbinding met het landschap, tussen beeld en tekst, tussen schrijver en lezer.
Hout, ijzer

16
Tentschommels
 Roeland van de Wall
 Repelaar
Redoute Schalmdijk
 Vertoef je hier langer, dan kun je ervaren dat deze ruimte, ooit aangelegd om ons land te verdedigen, nu een gevoel van rust oproept. Schommels maken het mijmeren aangenaam en zeggen iets over de vreedstijd waarin wij nu leven.
Hout, lood, ijzer, rubber